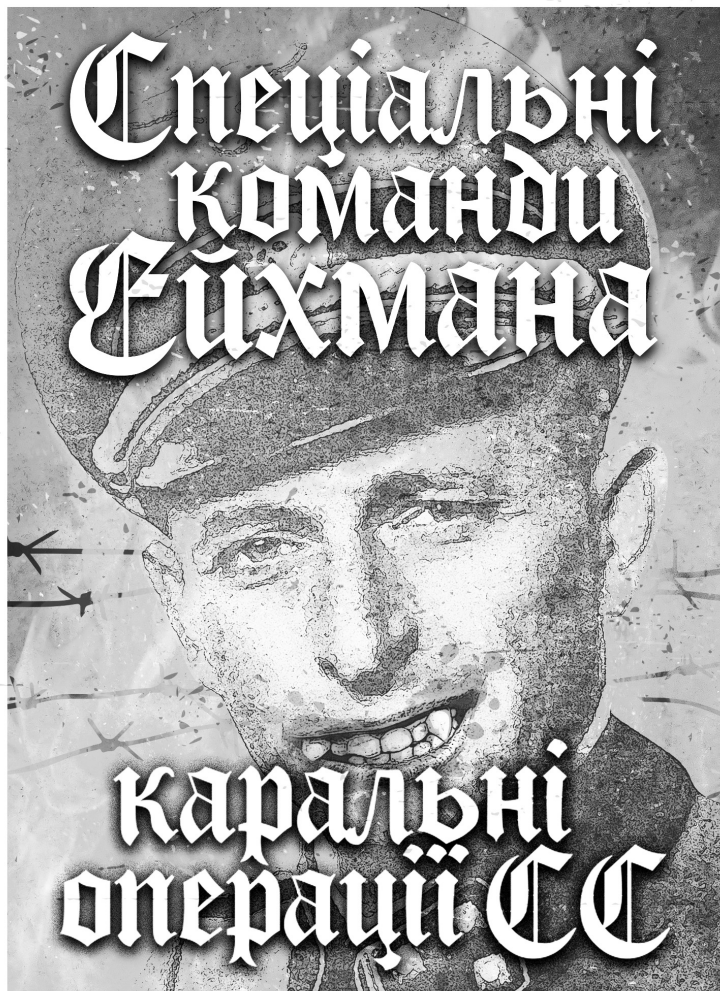

**Спеціальні команди Ейхмана.
Каральні операції СС.
1939-1945**

Суддя Майкл Масманно очолював у 1948 р. трибунал у Нюрнберзі у справі про каральні ейнзатцгрупи. Його книга являє собою опис процесу із залученням величезної кількості документальних матеріалів і безлічі свідчень очевидців скоєних злочинів. Суддя дав юридично обґрунтовану і глибоко моральну оцінку масових убивств, описав яскраві та незабутні портрети військових злочинців і їхніх жертв.

Майкл Масманно

Видавничий дім

«С К І Ф»

Київ — 2025

УДК 94(4)»1939-1945»
М 31

Переклад українською — *Геннадій Бойченко*

Масманно Майкл

М 31 Спеціальні команди Ейхмана. Каральні операції СС. 1939 — 1945. / Майкл Масманно. — Київ: Видавничий дім «С К І Ф», 2025. — 287 с.

ISBN 978-966-370-182-0

Суддя Майкл Масманно очолював у 1948 р. трибунал у Нюрнберзі у справі про каральні ейнзатцгрупи. Його книга являє собою опис процесу із залученням величезної кількості документальних матеріалів і безлічі свідчень очевидців скоєних злочинів. Суддя дав юридично обґрунтовану і глибоко моральну оцінку масових убивств, описав яскраві та незабутні портрети військових злочинців і їхніх жертв.

ISBN 978-966-370-182-0

© Майкл Масманно, 2005.
© Видавничий дім «С К І Ф», 2025.

Передмова

У період, коли капітан ВМС США суддя Масманно проходив службу в Німеччині, я був першим заступником, а потім і комендантом американської зони окупації Німеччини. Оскільки всі справи щодо воєнних злочинів перебували під моєю юрисдикцією, мені доводилося досить тісно спілкуватися з обвинуваченими через судовий персонал на чолі з колишнім генеральним адвокатом США Чарлзом Фахі.

Уже багато написано про Нюрнберзький процес, його юридичну обґрунтованість та історичну роль. Хоча військова адміністрація не втручалася в перебіг судового розгляду, що проводився Міжнародним військовим трибуналом, і лише затверджувала остаточний вердикт, під її юрисдикцію потрапляли справи, які розглядав суд американської зони окупації. Навіть право перегляду вироку Контрольною комісією союзників було простою формальністю, оскільки вирок Міжнародного військового трибуналу міг бути змінений тільки однастайним рішенням усіх учасників.

Суд нашої зони окупації розглядав не тільки випадки вчинення військових злочинів окремими особистостями. Перед ним постали 12 груп осіб із політичних і промислових кіл Німеччини, які, на нашу думку, добровільно, без жодного тиску, сприяли проведенню агресивної політики гітлерівського режиму.

В окреме провадження було об'єднано справи медичних працівників, насамперед хірургів, які проводили експерименти над політичними в'язнями; керівництва штурмовиків (СА), звинувачуваного в масових убивствах; представників військових кіл, які входили в адміністрацію на окупованих територіях; працівників міністерства юстиції, за потурання яких здійснювали масові убивства, що є несумісним із загальноприйнятими нормами права; працівників МЗС Німеччини, які намагалися так змінити міжнародне становище, щоб забезпечити перемогу Німеччині в агресивній війні. Звичайно, не завжди розгляд справи завершувався винесенням обвинувального вироку. Таке бувало лише у випадках, якщо йшлося про відверті акти жорстокості, що було незаперечно доведено безліччю свідків. Сюди належить і справа за обвинуваченням представників єйнзатцгруп, головою суду над якими був суддя Масманно. Про це він і пише зараз за матеріалами справи, з якою він був дуже добре знайомий.

Судді докладали всіх зусиль, щоб розгляд справ здійснювався в суворому дотриманні загальноприйнятих правил, коли панує закон, розглядаються свідчення свідків і забезпечується найвищий ступінь справедливості.

До моїх обов'язків, як представника вищої інстанції з нагляду за судочинством, входило остаточне затвердження висновків і вироків судових процесів, що проводилися в нашій зоні окупації. І тут, перш ніж ухвалити остаточне рішення, мені доводилося уважно вивчати матеріали справи, щоб переконатися в тому, що під час її розгляду не було місця недбалості в роботі суду, і що вирок ухвалили на підставі ретельного ознайомлення зі свідченнями свідків. Моєю думкою тоді й зараз було те, що, тільки коли справа розглянута з дотриманням усіх норм оформлення доказової бази, чи йдеться про Міжнародний військовий трибунал, чи про наш власний суд, німецькому народові й усьому світові буде про-

демонстровано всю правду про безслав'я і безчестя нацизму. Ба більше, якби не було цих судових процесів, то деяким із найбезжальніших убивць у світовій історії вдалося б уникнути покарання за свої злочини.

Я не вважаю, що німецький народ назавжди приречений нести відповідальність за злочини гітлерівського режиму, але важливо час від часу повертатися до матеріалів цих процесів, особливо з урахуванням того, що з плином часу ми стаємо більш об'єктивними. Важливо й те, що в цих матеріалах містяться розповіді живих очевидців або учасників подій того часу.

Епізод історії, про який розповідає суддя Масманно, знову доводить мудрість Нюрнберзького процесу. Можливо, у його викладі читач знайде для себе нові докази справедливості демократичних процесів; він зуміє знову усвідомити ту загрозу, яку несе безпеці народів світу будь-яка диктатура. Якби ми час від часу не перечитували матеріали судових процесів, боюся, що незабаром усі відмовляться вірити, що уряди й окремі особи могли бути настільки жорстокими.

Генерал Люцій Д. Клей

Там була і моя молодша сестра, і вона хотіла, щоб її відпустили... Разом з однією зі своїх подруг вона підійшла до німців. Вони стояли обнявшись, повністю роздягнені. Вона попросила, щоб їх пожаліли. Німець подивився їй в очі, а потім застрелив обох. Вони так і впали разом, обійнявшись, дві молоді дівчини, моя сестра та її подруга. Потім застрелили мою другу сестру, а потім підійшла і моя черга.

(Зі свідчень свідка Рівки Йосселевської)

Я чув часті гвинтівкові постріли... За наказом есесівця люди, яких вивантажили з вантажівок, – чоловіки, жінки, діти різного віку, – мали роздягнутися... Без криків і плачу голі люди стояли, зібравшись сімейними групами. Вони цілували одне одного, прощалися і чекали... Есесівець біля ями щось крикнув своєму товаришеві. Я зазирнув у яму і побачив, що деякі тіла ще сіпалися в агонії, тоді як голови вже лежали нерухомо... До ями вже наближалася чергова партія.

(Зі свідчень свідка Германа Фрідріха Грабе)

Чотирнадцять офіцерів СС (елітних формувань рейху) були засуджені сьогодні до повішення за вбивство щонайменше одного мільйона людей. Цим вироком закінчилося слухання справи про найбільшу кількість убивств в історії.

Ці люди були керівниками ейнзатцгруп... спеціальних команд зі знищення людей, яких нацисти вважали расово неповноцінними.

м. Нюрнберг, 10 квітня 1948 р., Ассошіейтед Прес

Розділ 1

Генеральний адвокат Ізраїлю й один із найталановитіших адвокатів нашого часу Гідеон Гаузнер піднявся зі свого місця в будівлі суду в Єрусалимі й оголосив: «Я викликаю мого наступного свідка Майкла А. Масманно».

При цьому оголошенні я застиг, навіть незважаючи на те, що очікував на нього, і моє серце почало стукати, як молот, оскільки я усвідомив, що я маю свідчити у справі про вбивство, де обвинуваченого судять не за одне вбивство, не за сто і навіть не за тисячу. Він постав перед судом за спробу знищення цілого народу...

Ми перебуваємо в Бейт-Хамі, Будинку народу, красивому й акуратному чотириповерховому будинку, зведеному з блоків білого каменю, видобутого в Іудейських горах (низькогір'я, 800-900 метрів на захід від Єрусалима. – Ред.). Ці пагорби ось уже п'ять тисяч років є свідками всіх найважливіших подій на цій благословенній, чарівній і мальовничій біблійній землі. Сходишки будівлі, що ведуть до численних залів і балконів, виконані з граніту, привезеного з Галілеї, де дві тисячі років тому з'явився на світ Ісус Христос, який навчив нас любові та розуміння.

Задуманий спочатку як громадська будівля, Бейт-Хам став цитаделлю закону, де щодня лунає неймовірна історія про те, як ненависть призвела до знищення 6 мільйонів на-

щадків народу, який Мойсей вів у той самий Ізраїль, Землю обітовану.

На другому поверсі цієї примітної будівлі відвідувач потрапляє до величної зали суду. Стіни вкриті зі смаком підбраною звукоізоляційною плиткою, килим на підлозі приглушує звуки кроків, крісла для публіки обтягнуті біло-блакитною матерією. Попереду височіє парапет із темного дерева, де на трьох кріслах із високими спинками розташовуються судді.

На стіні за парапетом зображено національний герб Держави Ізраїль, золоту Менору, що являє собою старовинний іудейський семисвічник, з боків якого розташовані золоті оливкові гілки на чорному тлі.

Головує на суді суддя Верховного суду Ізраїлю Моше Ландау, високий чоловік із м'якими, приємними рисами обличчя і надзвичайно врівноваженим характером. Він закінчив Лондонський університет права. Праворуч від нього сидить суддя Бенджамін Халеві, голова суду Єрусалимського округу. Його обличчя під шапкою чорного волосся виражає хвилювання і готовність звернутися в слух, поглинати інформацію і ставити запитання. Ліворуч від голови суду сидить суддя Іцхак Равех з окружного суду міста Тель-Авіва. Під зовнішньою незворушністю він приховує напружену роботу думки та готовність аналітика заглибитися у свідчення свідків. Він є випускником університетів Берліна та Галле. Усі троє є уродженцями Німеччини і розмовляють німецькою, англійською, французькою мовами та івритом, а також досить добре висловлюються ще двома-трьома мовами.

Нижче суддівського місця знаходяться численні клерки і стенографісти. Ще нижче розташоване місце для надання показань свідків і височина зі столами та стільцями, де ведуть драматичну боротьбу адвокати.

Лівіше від суддів і обличчям до них, на одному рівні з місцем для свідків розташована невелика скляна кабіна, яка тут виглядає як чужорідне нововведення. Ніколи і в жодній залі суду не передбачалася така архітектурна надмірність. Це місце обвинуваченого. Воно виготовлене з прозорого куленепробивного скла, щоб захистити його від можливих спроб збожеволівших від горя людей, які вижили після його злочинів, вчинити акт помсти.

Спочатку спроектований як концертний зал, Бейт-Хам може розмістити в кріслах основного приміщення і на балконах до 750 осіб. Оскільки численні відвідувачі прибули з усіх країн світу, до їхніх послуг надана вся мудрість єврейських законів, римського та англосаксонського права. Забезпечити переклад промов учасників процесу вголос неможливо, оскільки змішання мов у залі суду стало б нагадувати стародавній Вавилон. Переклад здійснюється за допомогою невеликих радіоприймачів, які вішаються на шию. Натисканням потрібної кнопки можна прослухати мову мовця французькою, англійською, німецькою мовами та івритом.

Але іноді трапляється так, що відвідувач люто відкидає вбік хитромудрий пристрій, рішуче налаштований не слухати більше мовлення жодною мовою, підносячи до повних сліз очей хустинку. Він ніби намагається відкинути пекучі спогади про коханих людей, які загинули в тому чи іншому епізоді, про який якраз розповідає черговий свідок.

А часом жажливі події, про які розповідають свідки, викликають відчуття, ніби світло зараз потьмяніє, будівля суду разом зі стінами раптом зникне й увесь той жах подій, що давно минули, рине на присутніх, як під час зміни декорацій у театрі. Нам бачилися товарні вагони, куди ударами прикладів зганяли людей солдати в сталевих шоломах і чоботях, підбитих цвяхами. Нас кидало в тремтіння від криків переляканих

дітей, істеричних ридань безпомічних жінок, несміливих протестів чоловіків, які перебували в шоковому стані.

Три або чотири «роботи» схопили і жбурнули у вагон останніх нещасних мандрівників мимоволі. Ковзнувши, зімкнулися двері, з гуркотом зачинилися замки, приховавши від в'язнів жахливу картину, що відбувалася зовні. В інші вагони продовжують заштовхувати людей, які намагаються чинити опір і які настільки стиснуті тиснявою, що їм важко дихати. І ось колеса локомотива починають рух... А позаду вже подають пронизливі сигнали гудки інших поїздів. Вони вимагають звільнити колії, вони люто, у шаленому ритмі стукають на стиках рейок, поспішаючи з інших міст і територій. Куди ж рухається цей опломбований вантаж? Тисячі в'язнів прямують у Треблінку, багато тисяч – у Майданек і Бухенвальд і набагато більше – в Аушвіц (Освенцим). Там вони будуть працювати до смерті, їх будуть бити до смерті, труїти газом до смерті.

Чи є вся ця фантазмагорія маячнею? Ось заповнені документи, накладні, дані статистики. Усю цю роботу скрупульозно виконувала маленька худорлява людина, яка зараз сидить у скляній кабінці. Раніше вона носила ошатний усім знайомий чорний мундир, клацала підборами і викидала уперед випрямлену руку, доповідаючи про те, що програма фюрера про поголовне знищення євреїв просувається вперед успішно, неухильно і планомірно.

Перед членами суду лежать документи, які підписував, складав або диктував Ейхман. Свідки розповідають про Ейхмана. Вони бачили і розмовляли з ним, його лайка і богохульство пекучим боєм врзалися в їхні палаючі вуха.

І зараз, сидячи на стільці свідка, я бачу перед собою того ж Ейхмана. Багато коментаторів описували його як «нічим не примітну людину». Але, подивившись на нього уважно, я зро-

зумів, що це не так. Під яскравим світлом, що заливає простір усередині кабіни, риси його обличчя, щонайменша зміна його виразу видніються так виразно, ніби і скляні стіни, і стеля над ним – усе це гігантська лінза, що підкреслює кожен жест, кожен новий вираз на його обличчі. Його маленькі, нерухомі, як у змії, очі тонуть у химерної форми черепі, настільки туго обтягнутому жовтуватим пергаментом шкіри, що вона, здається, ось-ось трісне. Його язик перебуває в постійному русі, перекочуючись то туди, то сюди під округлими блідими, як у мерця, щоками. Його тонкі губи кривляться, сіпаються і збираються складками по обидва боки рота, дуже схожого на лисячий. Усю підступність і спритність лисиці, які увійшли до численних приказок, можна спостерігати в того, хто зараз сидить у скляній клітці.

Я кажу «клітці», бо так це приміщення називали багато журналістів, хоча насправді це не зовсім так. До того як прибути в Бейт-Хам, я уявляв собі кабінку обвинуваченого як маленьке і тісне приміщення, розміром не набагато більше, ніж телефонна будка. Натомість я побачив доволі простору кімнату, яку можна порівняти скоріше із заксленим переднім майданчиком автобуса. У ній із комфортом розмістилися троє людей: сам Ейхман і два охоронці.

Швидкий злісний погляд запалих очей Ейхмана змусив мене подумати про те, що якби він справді сидів за кермом автобуса, а я перебував на його шляху, то навряд чи я почув би попереджувальний сигнал клаксона, і він у жодному разі не відвернув би вбік – тільки навмисне безжальне натискання на педаль акселератора...

Коли я почав говорити, Ейхман схопив олівець і почав тикати ним у блокнот перед собою. Паперомарання стало його постійним заняттям. Щоранку він швидким кроком прямує на своє місце з документами, які того дня наводитимуть як докази. Він швидко їх гортає, а потім акуратно складає в

стопку поруч із собою. Червоним і синім олівцем він робить підкреслення і позначки. Потім Ейхман починає методично і незворушно робити записи. Він скрупульозно домальовує літери до кінця, повертаючись назад текстом, коли потрібно поставити крапку над «і» або верхню риску на «t». Легко можна уявити собі, як 20 років тому він сидів за своїм столом в Аушвіці та виводив ті самі літери, відправляючи до газових камер і крематоріїв цієї безжалісної фабрики смерті незліченні жертви, від яких залишився тільки попіл.

Як і коли ця зловісна людина стала відома людям? І хоча він заслуговує на те, щоб називатися найакуратнішим і найбезжаліснішим серійним убивцею в історії злочинів, але в період, коли він виконував свою моторошну роботу, про нього практично нічого не було відомо. Світ уже знав Гімmlера, знав «м'ясника» Ганса Франка, кровожерливого Гейдріха, але ім'я Адольфа Ейхмана ніколи не миготіло в заголовках газет. Він діяв так само приховано, таємно й непомітно, як ласка підбирається до курника. Ейхман мав скромне звання оберштурмбанфюрера СС (підполковник), і це давало йому змогу робити свою роботу в темряві й тумані. Якби він був генералом, промінь популярності обов'язково торкнувся б його під час, коли він здійснював свою титанічну діяльність злочинця. Ейхману не вдалося б сховатися в ту пору, коли передбачення фюрера про тисячолітній рейх не справилися. І коли рейх лопнув, подібно до пивної бочки без обручів, і генерали й адмірали, які виблискують зірками й нагородами, попалися, як бики в загін, Ейхману вдалося вислизнути на цілих 15 років.

Уперше я почув ім'я Адольфа Ейхмана від Германа Герінга в його камері в Нюрнберзькій в'язниці. Під час мого візиту до Герінга ходили наполегливі чутки про те, що Гітлер був усе ще живий.

Як військово-морський помічник генерала Марка Кларка, командувача об'єднаними силами союзників в Італії, мені

довелося бути присутнім під час здачі в полон німецьких військ на цьому театрі воєнних дій. Після офіційної капітуляції я розмовляв із кількома колишніми генералами й офіцерами в менших званнях. При цьому, як я зазначив, багато хто з них із задоволенням висловлював віру в те, що Гітлер не загинув у бункері рейхсканцелярії, як про це було оголошено. Крім того, вони сподівалися, що капітуляція була тимчасовою і що книгу війни знову буде відкрито і останній її розділ буде зовсім не таким, як виявилось. Потрібно було тільки почекати, коли фюрер чарівним чином знову виникне зі свого таємного притулку, де він накопичує нові сили. Я доповів керівництву ВМС, що, якщо не припинити ці зловісні надії, вони завдадуть величезної шкоди. Вони підтримуватимуть Німеччину в стані постійного бродіння. Значна частина населення буде з хвилюванням очікувати його повернення, подібного до повернення Наполеона з острова Ельба в 1815 р. Я рекомендував провести ретельне розслідування справжніх фактів зникнення Гітлера. Командувач силами ВМС США в Німеччині адмірал Вільям Глассфорд доручив проведення цього розслідування мені.

Тому незабаром після того, як було піднято завісу Нюрнберзького процесу над уцілілими членами нацистської верхівки, я відвідував їх за лаштунками, у тюремних камерах, збираючи інформацію про долю їхнього зниклого вождя. Під час відвідин камери Герінга зі мною був капітан армії США Густав Гільберт, який, прекрасно володіючи німецькою мовою, допомагав мені як перекладач.[1].

Коли я запитав колишнього рейхсмаршала про те, чи був, на його думку, Гітлер мертвий, він негайно відповів: «У цьому не може бути жодних сумнівів, командер. Фюрер дійсно мертвий». Герінг постарався надати своїм словам недбалого тону, але його рухливе масивне обличчя не могло приховати гіркоту, яка володіла ним у зв'язку з тим, що Гітлер у

своєму заповіті, оголошуючи останню волю, призначив новим фюрером не його, Герінга, а адмірала Карла Деніца.

Йдеться про той самий заповіт, де відповідальність за розв'язання війни перекладається на євреїв і знову нахабно проголошується необхідність знищення цього народу. Герінг заявив, що відповідальними за нещадне втілення цієї політики в життя були сам Гітлер, а також Геббельс, Борман, Гімmlер, Гейдріх і Ейхман.

Ернст Кальтенбруннер, колишній очільник зловісного Головного управління імперської безпеки (РЗГА), повторив мені те саме. А нацистський міністр закордонних справ роздратовано заявив, що він завжди обурювався тим, що Ейхман втручався у справи його відомства, і глибоко шкодував, що Гітлер наділив Ейхмана занадто великими повноваженнями. Генерал-губернатор Польщі Ганс Франк, який говорив зі мною італійською, схвильовано вигукнув, що, коли настав час, і його совість не дозволила йому більше миритися з тим, що відбувалося з євреями, і він відчув, що не в змозі більше ступати річками крові, він зажадав від Гімmlера припинити масові вбивства. Тоді Гімmlер відправив його до Ейхмана, але той не зумів дати Франку зрозумілих пояснень.

Про все це я розповів з місця свідка в палаці Бейт-Хам.

Адвокат Ейхмана доктор Роберт Серватіус, з бочкоподібними грудьми, червонолиций і сивочолий, встав зі свого місця для проведення перехресного допиту. Незабаром його наміри стали зрозумілі: всі особи, на яких я послався, самі були злочинцями. Вони могли змовитися між собою і в усьому звинувачувати Ейхмана, щоб відвести звинувачення від себе. Серватіус поставив підступне, добре продумане запитання. Усього в кількох словах він не тільки звалився на Герінга, а й виступив на захист свого клієнта, якого він завжди називав «дрібним гвинтиком» нацистської машини: «Чи не

намагався рейхсмаршал перекласти частину своєї провини на рядового співробітника?»

«Він не вважав Ейхмана рядовим співробітником. Навпаки, він ясно дав зрозуміти, що в питанні масового знищення євреїв Ейхман мав усю повноту влади. За його словами, протягом тривалого часу Ейхман мав практично необмежені повноваження в ухваленні рішень, кого з євреїв слід знищити, коли, з якої частини населення, в якій країні і так далі».

На тонкому обличчі судді Ландау промайнув інтерес. Вважаючи, що запитання Серватіуса допоможе наблизитися до істини, він сам поставив його знову: «Чи не намагався він (Герінг) у такий спосіб ухилитися від власної відповідальності або заперечити її?»

Я відповів, що, якщо Герінг і намагався відбілити себе від відповідальності за злочини, поклавши провину на когось іншого, це йому не вдалося, тому що його все одно визнали винним і засудили за його злочини до смертної кари через повішення. (Герінг встиг до страти прийняти отруту. – Ред.)

Доктор Серватіус, завжди ввічливий, але впертий і наполегливий, у чому я мав нагоду переконатися ще під час Нюрнберзького процесу, перейшов до свідчень фон Ріббентропа.

«Якщо я вас правильно зрозумів під час надання свідчень цього ранку, ви сказали, що Ріббентроп поінформував вас, що саме Ейхман здійснював тиск на нього з метою виконання свого завдання».

«Він говорив не тільки це. Він заявив мені, що Ейхман мав вплив на Гітлера. Звісно, відверто кажучи, я не повірив цьому, бо не міг собі уявити, що хтось був здатний впливати на Гітлера. Це було рівносильно спробі впливу на виверження вулкана».

Я додав, що Ріббентроп завжди вирізнявся підлещуванням і улесливістю перед Гітлером.

«Ви дійсно повірили Ріббентропу? Чи вважаєте ви, що сказане Ріббентропом із цього приводу було правдою?»

«Я не повірив йому, коли він заявив, що Ейхман мав вплив на Гітлера. Це здалося мені абсурдом. Але я повірив йому, коли він говорив, що Гітлер надзвичайно довіряв Адольфу Ейхману, коли через Гіммлера доручив йому виконання програми винищення єврейського народу. Саме про цю програму Гітлер говорив у своїй промові в рейхстазі в 1939 р.»

«Якщо я вас правильно зрозумів, він сам намагався уникнути відповідальності за переслідування і знищення євреїв?»

«Я не звинувачував Ріббентропа в масових знищеннях євреїв. Тоді я говорив із ним про Гітлера, запитував про те, живий Гітлер чи мертвий. І він одразу ж взявся захищати Гітлера, заявляючи, що Гітлер не несе відповідальності за жахливі умови в концентраційних таборах і за ті лиходійства, які творили члени СС. Людиною, яка має відповідати за це, говорив Ріббентроп, є Адольф Ейхман, і дуже шкода, що Гітлер наділив Ейхмана своєю повною довірою. Таким був мотив усього його монологу».

Але Серватіус продовжував наполягати на тому, що істинною причиною, через яку Ріббентроп звинувачував Ейхмана, було бажання відбілити себе від пред'явлених йому самому звинувачень. Я відповів, що навіть якщо Ріббентроп намагався уникнути відповідальності, звинувачуючи Ейхмана, то, як і Герінгу, йому це не вдалося, оскільки його повісили.

Суть справи полягала в тому, що, якби Ріббентроп та інші спробували нав'язати нам вигадану особу, яка більше за інших винна в масових винищеннях євреїв, з їхнього боку

Зміст

Передмова	3
Розділ 1.....	7
Розділ 2.....	22
Розділ 3.....	36
Розділ 4.....	52
Розділ 5.....	61
Розділ 6.....	76
Розділ 7.....	87
Розділ 8.....	96
Розділ 9.....	119
Розділ 10.....	135
Розділ 11.....	154
Розділ 12.....	167
Розділ 13.....	179
Розділ 14.....	194
Розділ 15.....	205
Розділ 16.....	218
Розділ 17.....	230
Розділ 18.....	245
Розділ 19.....	256
Розділ 20.....	267
Розділ 21.....	272
Матеріали та джерела	282
Примітки	284

ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

Майкл МАСМАННО

СПЕЦІАЛЬНІ КОМАНДИ ЕЙХМАНА

КАРАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ СС
1939-1945

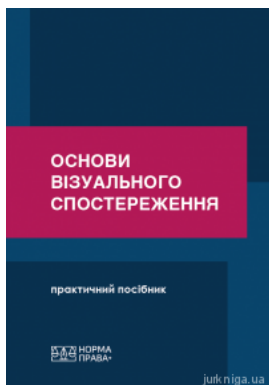
Переклад українською — *Геннадій Бойченко*

Підписано до друку 25.04.2025 р. Формат 60х84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 18. Тираж 300 прим.

ТОВ Видавничий дім «СКІФ»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 581 від 03.08.2001 р.

Книги, які можуть вас зацікавити

Основи візуального
спостереження

Щоденник мого
адвоката. Книга
оповідань №1

Смертник Східного
фронту. 1945. Агонія III
Рейху

Фальшивомонетники.
Економічна диверсія
нацистської Німеччини.
Операція "Бернгард"
1941-1945

Перейти до галузі права
Військове право

Перейти на сайт →